

**KALKINMA VE YATIRIM BANKALARINA FAİZSİZ BANKACILIK İLKE VE STANDARTLARINA UYGUNLUK
KONUSUNDA HİZMET VERECEK KURULUŞLARIN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR
HAKKINDA YÖNERGE**

(TKBB Yönetim Kurulu’nun 27.02.2020 tarih ve 283/1 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.)

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı, 01/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin onuncu fıkrası kapsamında müşterilerine finansman sağlayan kalkınma ve yatırım bankalarına faizsiz bankacılık ilke ve standartları konusunda hizmet verecek kuruluşlara uygunluk verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönerge, 14/09/2019 tarihli ve 30888 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönerge uygulamasında;

a) Banka: 01/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin onuncu fıkrası kapsamında müşterilerine finansman sağlayan kalkınma ve yatırım bankasını,

b) Birlik: Türkiye Katılım Bankaları Birliği’ni,

c) Danışma komitesi: Kuruluş nezdindeki faizsiz bankacılık danışma komitesini,

ç) Danışma Kurulu: Türkiye Katılım Bankaları Birliği nezdindeki Danışma Kurulu’nu,

d) Danışmanlık hizmeti: Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin onuncu fıkrası kapsamında müşterilerine finansman sağlayan kalkınma ve yatırım bankalarına, bu faaliyetlerinin faizsiz bankacılık ilke ve standartlarına uygunluğu hususunda verilen hizmeti,

e) Faizsiz bankacılık: Kalkınma ve yatırım bankalarının Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin onuncu fıkrası kapsamındaki faaliyetlerini,

f) Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartları: Danışma Kurulu tarafından belirlenen ilke ve standartlar ile alınan genel nitelikli kararları,

g) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,

ğ) Kuruluş: Kalkınma ve yatırım bankalarına faizsiz bankacılık ilke ve standartlarına uygunluk hususunda danışmanlık hizmeti veren kuruluşu,

h) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

ı) Nitelikli pay: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 3 üncü maddesinde tanımlanan nitelikli payı,

i) Yönetmelik: 01/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliği,

ifade eder.

Kuruluşlarda aranacak şartlar

MADDE 4 – (1) Bankalara danışmanlık hizmeti verecek kuruluşların;

a) Bu Yönergenin 7, 8 ve 9 uncu maddelerine uygun olarak danışma komitesi ve sekretaryasını oluşturmaları,

b) Danışmanlık hizmetini gerçekleştirebilecek yönetim yapısına, insan kaynağına, teknik donanımına, belge ve kayıt düzenine sahip olmaları

zorunludur.

Birliğe başvuru ve uygunluk verilmesi

MADDE 5 – (1) Bankalara danışmanlık hizmeti vermek isteyen kuruluşlarca, danışma komitesi üyesi olarak görevlendirilecek kişilere ilişkin olarak, bu Yönergenin 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen belgelerle birlikte, söz konusu faaliyete dair uygunluk için Birliğe başvuruda bulunulur.

(2) Birlik başvuruda bulunan kuruluşun, Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğ ve bu Yönerge hükümleri ile uyumlu olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak Kontrol Listesi (EK-1) üzerinden değerlendirme yapar.

(3) Birlik tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, yeterli bulunan kuruluşlara uygunluk verilmesine ilişkin karar, Danışma Kurulu'nun görüşü alınmak suretiyle, Birlik Yönetim Kurulu tarafından alınır ve karar tarihini izleyen üç işgünü içinde Kuruma bildirilir.

(4) Kuruluşa uygunluk verilmesine ilişkin karar, başvurunun yapıldığı veya başvuruda eksiklik bulunması halinde, istenilen bilgi ve belgelerin tamamlandığı tarihten itibaren iki ay içinde verilir. Eksikliklerin bir ay içerisinde giderilememesi halinde, başvuru geçersiz hale gelir.

(5) Danışmanlık hizmeti verme hususunda Birlik tarafından uygun bulunan kuruluşlar liste halinde Birlik internet sayfasında yayımlanır.

Uygunluğun kaldırılması

MADDE 6 – (1) Bir kuruluşu danışma hizmeti verme konusunda verilen uygunluk;

a) Uygunluğun gerçeğe aykırı beyanlarla alınmış olması,

b) Uygunluğa ilişkin aranan şartların daha sonra kaybedilmesi ve bu durumun Birlik tarafından verilen süre içerisinde düzeltilmemesi,

c) Kuruluş tarafından danışmanlık hizmeti verilmesinden vazgeçildiğinin beyan edilmesi

hallerinden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda Birlik Yönetim Kurulu kararı ile iptal edilir. Uygunluk iptal kararı, karar tarihini izleyen üç işgünü içinde Kuruma bildirilir.

(2) Uygunluk verilen kuruluşun uygulamalarının Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğ ve bu Yönerge hükümleri ile uyumlu olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak Birlik tarafından yılda bir defa Kontrol Listesi (EK-1) üzerinden inceleme gerçekleştirilir. İnceleme kapsamında talep edilecek bilgi ve belgeler ilgili kuruluş tarafından on dört gün içinde Birliğe verilir. Talep edilen bilgi ve belgelerin istenen sürede verilmemesi halinde kuruluş tarafından danışmanlık hizmeti verilmesinden vazgeçilmiş olduğu kabul edilerek işlem yapılır.

(3) Danışmanlık hizmeti verme konusunda uygunluğu iptal edilen kuruluş bu Yönergenin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen listeden çıkarılır.

(4) Bankalar danışma hizmeti alacakları ve danışma hizmeti alımını sonlandırdıkları kuruluşu yapılan işlemi takip eden üç işgünü içerisinde Kuruma bildirirler.

Danışma komitesi

MADDE 7 – (1) Bankalara, faaliyetlerinin faizsiz bankacılık ilke ve standartlarına uygunluğu konusunda hizmet sağlayacak kuruluşlar bünyelerinde en az bir danışma komitesi tesis etmekle yükümlüdürler.

(2) Danışma komitesi en az üç üyeden oluşur. Üyelerden en az üçte ikisinin yurt içinde yerleşik olması zorunludur. Üyeler, kuruluş yönetim kurulu veya muadili en üst karar organı tarafından görevlendirilir.

(3) Danışma komitesi üyelerinin görev süresi üç yıldır. Bir danışma komitesi üyesinin görevi, görev süresinin sona ermesi, ölüm, ağır hastalık, engellilik nedeniyle iş görememesi, görevlendirilmesi için gerekli şartları kaybetmesi, kendi isteğiyle görevden ayrılması veya görevlendirmeyi yapan karar organı üyelerinin en az üçte ikisinin aynı yöndeki kararı ile sona erer. Görev süresi sona eren üyeler tekrar görevlendirilebilir.

(4) Danışma komitesi, bu Yönerge hükümleri kapsamında verilen görevleri düzenli şekilde yerine getirmek üzere üyeleri arasından bir başkan ve onun bulunmadığı hallerde görev yapmak üzere bir başkan vekili seçer. Komite başkanının yurt içinde yerleşik olması zorunludur.

(5) Kuruluşlar, danışma komitesi faaliyetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için gerekli hizmetleri yürütmek üzere yeterli sayıda personel istihdam etmek suretiyle danışma komitesine bağlı bir danışma komitesi sekreteryası oluşturur. Sekreteryada görev alacak personelin faizsiz finans konusunda Danışma Kurulu tarafından uygun görülen bir sertifikaya sahip olması veya faizsiz finans alanında yüksek lisans ya da doktora düzeyinde eğitim almış olması gerekir.

(6) Danışma komitesi sekreteryası asgari olarak aşağıdaki görevleri yerine getirir:

a) Danışma komitesi toplantılarının gündemi ve zamanını üyelere bildirmek ve gündem konularına ilişkin bilgi ve belgeleri üyelere iletmek.

b) Danışma komitesi toplantılarının tutanaklarını düzenlemek ve tutanakların danışma komitesi üyeleri tarafından imzalanması sürecini yürütmek.

c) Danışma komitesi kararları hakkında danışmanlık hizmeti verilen bankaya bilgi vermek.

ç) Bankadan gelen başvurular üzerine faizsiz bankacılık ilke ve standartlarının kapsamına giren konularda danışma komitesi görüşünün oluşturulması ve ilgili bankaya tebliğ edilmesi sürecini yönetmek.

Danışma komitesi üyelerinin görevlendirilme şartları

MADDE 8 – (1) Danışma komitesi üyelerinin asgari üçte ikisinin, ilahiyat veya dengi alanlarda en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş veya faizsiz finans alanında yüksek lisans ya da doktora derecesine sahip olması zorunludur. Birlik, gerekli görmesi halinde üyelerin tamamı için bu şartları aramaya yetkilidir.

(2) Danışma komitesi üyelerinin görevlerinin gerektirdiği yetkinlik, muhakeme yeteneği, dürüstlük ve itibara sahip olması gerekir.

(3) 5411 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen şartları taşımayanlar danışma komitesi üyesi olarak görevlendirilemezler.

(4) Kuruluş tarafından, danışma komitesi üyesi olarak görevlendirilecek kişiler bu maddede aranan şartları taşıdıklarını gösteren aşağıdaki belgelerle birlikte Birliğe bildirilir. Bildirimden itibaren on beş iş günü içerisinde Birlikçe olumsuz görüş bildirilmemesi durumunda ilgili kişilerin görevlendirmesi yapılabilir.

a) Mesleki tecrübelerini ve aldıkları eğitimleri içeren ayrıntılı özgeçmişleri,

b) Öğrenim durumlarını gösteren diplomalarının örnekleri,

c) Kimlik belgelerinin örnekleri,

ç) Arşiv kaydını da içeren son altı ay içinde alınmış adli sicil belgeleri,

d) Kanun'un 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamına giren suçlarla ilgili olarak haklarında açılmış ya da sonuçlanmış bir dava ve/veya soruşturma bulunup bulunmadığına dair beyanname.

(5) (Yönetim Kurulunun 31.08.2022 tarihli kararıyla mülga)

(6) Kuruluşlar, danışma komitesinin ve üyelerinin görevlerini etkin, verimli ve devamlı şekilde yerine getirip getirmediğini değerlendirmeye yönelik objektif kriterler ve bu kriterler çerçevesinde bir değerlendirme süreci belirler. Değerlendirme sürecinin sonuçları, danışma komitesi üyelerinin göreve devam edip etmemesine karar verme sürecinde dikkate alınır.

Danışma komitesinin bağımsızlığı

MADDE 9 – (1) Danışma komitesi, kuruluş ve hizmet verilen banka üst düzey yönetimi ve ilgili bütün tarafların etkisinden uzak ve bağımsız şekilde karar alır. Kuruluşlar, danışma komitesi üyelerinin görevlerinin icrasında menfaat çatışmalarından uzak olmalarını sağlayacak tedbirleri alır.

(2) Danışma komitesi üyelerinin görevlendirilme tarihinden önceki son bir yıl da dahil olmak üzere;

a) Bankanın ve/veya konsolidasyona tabi ortaklıklarının icrai görevi bulunan yönetim kurulu üyesi, kendisine bağlı icrai mahiyette birim bulunan yöneticisi veya icrai mahiyette faaliyet gösteren birimde görev alan çalışanı olmaması,

b) Bankada ve/veya konsolidasyona tabi ortaklıklarında nitelikli paya sahip olmaması,

c) Banka ve/veya konsolidasyona tabi ortaklıkları ile önemli oranda borç/alacak ilişkisi bulunan ticari kuruluşlarda nitelikli paya sahip olmaması, icrai görevi bulunan yönetim kurulu üyesi veya kendisine bağlı icrai mahiyette birim bulunan yönetici olarak görev almaması,

ç) Bankanın hakim ortağının, yönetim kurulu üyelerinin veya genel müdürünün eşi veya ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya kayın hısımlı olmaması,

d) Kendisine bankadan ve/veya konsolidasyona tabi ortaklıklardan herhangi bir ad altında ücret veya benzeri bir gelir sağlanmaması,

e) Eş ve/veya çocuklarının bankada ve/veya konsolidasyona tabi ortaklıklarında genel müdür, genel müdür yardımcısı veya dengi pozisyonda yönetici olmaması ve (a), (b) ve (c) bentlerinde aranan nitelik ve şartları haiz olması,

şarttır.

Danışma komitesinin görev ve yetkileri

MADDE 10 – (1) Danışma komitesi, Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında sayılan yöntemlere dayalı olarak finansman sağlayan bankaların bu faaliyetleriyle sınırlı olmak üzere, aşağıda yer alan görev ve yetkilere sahiptir:

a) Faizsiz bankacılık ilke ve standartları ile bunların uygulanması hakkında bankaya münhasır kararlar almak.

b) Banka içi düzenlemeleri faizsiz finans ilke ve standartlarına uyum çerçevesinde incelemek.

c) Bankanın ürün ve hizmetlerine ilişkin standart sözleşmeleri ile eklerini faizsiz bankacılık ilke ve standartları açısından değerlendirmek ve onaylamak.

ç) Aldığı kararları izleyen yılın Ocak ayı sonuna kadar yıllık periyotlarda Danışma Kuruluna raporlamak.

d) Bankaya ve konsolidasyona tabi ortaklıklarına hukuk, denetim ve ilgili diğer alanlarda hizmet sunan kişi ve kuruluşlara faizsiz bankacılık ilke ve standartları konusunda görüş bildirmek.

e) Bankanın yıllık faaliyet raporunda yer almak üzere, danışma komitesinin dönem içi faaliyetleri hakkında bankaya bilgi vermek ve banka faaliyetlerinin faizsiz bankacılık ilke ve standartlarına uygunluğuna ilişkin değerlendirmede bulunmak.

(2) Bankalar, danışma komitesi üyelerinin görevlerini yerine getirmesi için ihtiyaç duyduğu bilgi ve belgelere erişimini sağlayacak tedbirleri alır.

(3) Danışma komitesi, Danışma Kurulu tarafından belirlenen ilke ve standartlara ve alınan genel nitelikli kararlara aykırı kararlar alamaz.

Danışma komitesinin çalışma usul ve esasları

MADDE 11 – (1) Danışma komitesi, gerekli görülen hallerde danışma komitesi başkanının çağrısı ile toplanır. Danışma komitesi toplantıları üyelerin fiziken mevcut bulunması ya da üyelerin bazılarının veya tamamının elektronik ortamda katılması yoluyla icra edilebilir.

(2) Toplantı gündemi ve zamanı danışma komitesi başkanı tarafından belirlenir. Belirlenen gündem ve zaman, gündem konularına ilişkin bilgi ve belgelerle birlikte toplantı tarihinden en geç üç iş günü önce tüm üyelere bildirilir. En az iki üyenin teklifi ile toplantıya gündem maddesi ilave edilebilir.

(3) Toplantının gündem maddesine göre, ilgili banka yönetici veya çalışanları ile alanında uzman diğer kişiler danışma komitesi toplantılarına katılabilir.

(4) Danışma komitesi üye tam sayısının en az üçte ikisi ile toplanır. Danışma komitesinin karar yeter sayısı her koşulda, üye tam sayısının salt çoğunluğudur. Kararlar üyeler tarafından imzalanır. Muhalif kalan üyeler muhalefet gerekçelerini karar tarihinden itibaren on beş gün içerisinde bildirir. Kararlar; incelenen ve tartışılan konunun özeti, kararın gerekçesi, dayanağı ve varsa muhalif üyelerin gerekçeleri ile kayıt altına alınır. Kararları imzalamayan veya karşı oy gerekçesini süresinde bildirmeyen üyeler toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır.

(5) Danışma komitesi, yargılama süreci devam eden veya tamamlanmış iş ve işlemler hakkında değerlendirmede bulunmaz.

Uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması

MADDE 12 – (1) Faizsiz bankacılık ilke ve standartlarının kapsamına giren hususlarda banka ile müşterisi arasındaki uyuşmazlıklar, müşterinin yazılı talebi ile danışma komitesi gündemine alınır ve yazılı talebin tarihini izleyen 30 gün içinde karara bağlanır. Müşteri uyuşmazlık konusunda danışma komitesinin aldığı kararı, değerlendirilmek üzere karar tarihini izleyen on beş gün içinde Danışma Kuruluna götürme hakkına sahiptir. Danışma Kurulu, danışma komitesinin kararının iptal edilmesine, değiştirilmesine veya aynen uygulanmasına karar verebilir.

Danışmanlık hizmet sözleşmesi

MADDE 13 – (1) Bankalar ile kuruluşlar arasında imzalanacak sözleşmelerde, bu Yönerge ile ilişkili olarak;

a) Danışmanlık hizmetinin konusu, kapsamı ve süresi ile tarafların sorumlulukları gibi hususların açık, anlaşılır ve tereddüte mahal vermeyecek şekilde ifade edilmesi,

b) Bankanın faizsiz bankacılık uyum ve iç denetim faaliyetlerinden sorumlu birimlerinin ve personelinin, danışmanlık hizmeti ile ilgili olarak kuruluşun her türlü bilgi ve belgeyi talep etme yetkisinin bulunduğu hususların belirtilmesi,

c) Kuruluş tarafından sağlanan hizmet dolayısıyla öğrenilen bankalara ve müşterilerine ait bilgiler ile belgelerin, imzalanan sözleşmede belirtilen amaçlar dışında kullanılmasının ve üçüncü kişilere açıklanmasının Kanunun 73 üncü maddesi uyarınca yasak olduğu, kuruluşun söz konusu bilgi ve belgelerin korunmasında gerekli özeni göstermekle yükümlü bulunduğu ve bunlara aykırılık halinde banka tarafından sözleşmenin tek taraflı olarak feshedileceği ve sorumlular hakkında banka tarafından yasal mercilere suç duyurusunda bulunulacağı hususlarının belirtilmesi,

ç) Kuruluşa belirli hallerde sözleşmeyi süresinden önce sona erdirmeye hakkının tanındığı durumlar ile banka tarafından sözleşmenin feshedilmesi hallerinde alınan danışmanlık hizmetinin başka bir kuruluş veya bizzat banka tarafından sağlanmasına imkan verecek bir müddetle kuruluş tarafından sağlanmasına devam olunmasına ilişkin hüküm konulması

zorunludur.

Yürürlük

MADDE 14- (1) Bu Yönerge Birlik Yönetim Kurulu tarafından onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15- (1) Bu Yönerge hükümlerini Birlik Genel Sekreteri yürütür.